

# Taloukasvu ja hyvinvointi\*

Matti Pohjola

*Professori*

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu

Pari viime vuosikymmentä ovat Suomessa olleet kansainvälisesti verraten hyvän taloukasvun aikaa 1990-luvun lamasta ja viime vuosien taantumasta huolimatta. Bruttokansantuotella asukasta kohden arvioitu elintasomme ylitti ensimmäisen kerran Euroopan unionin vanhojen jäsenmaiden muodostaman alueen tason viime vuosikymmenen puolivälissä (Pohjola 2011b). Samaan aikaan kotitalouksien väliset tuloerot ovat kuitenkin kasvaneet, mikä on ymmärrettävästi herättänyt huolen siitä, miten hyvinvoinnille on käynyt. Hyvinvoinnin on epäilty jopa alentuneen.

Osoitan tässä artikkelissani, ettei satunnaisesti valitun suomalaisen hyvinvointi ole suinkaan vähentynyt, vaan että se on kasvanut jopa elintaso nopeammin. Kulutuksen kasvu, vapaa-ajan lisääntyminen ja elinajanodotteen pidentyminen ovat enemmän kuin kompensoineet tuloerojen kasvun vaikutuksen.

Tarkastelu perustuu yksinkertaiseen utilitaristiseen malliin, jossa hyvinvoinnin eri osatekijöitä – kulutusta, vapaa-aikaa, tuloeroja ja elinajanodotetta – mitataan niiden kulutusekvivalentteina (Fleurbaey ja Gaulier 2009, Jones ja Klenow 2011). Esimerkiksi vapaa-ajan kulutusekvivalentti on se määrä kulutusta, josta henkilö olisi valmis luopumaan saadakseen lisää vapaa-aikaa. Laskelmat tehdään talouden toimijoiden tekemiä valintoja kuvaavista tilastoista olettaen, että valinnat paljastavat heidän arvostuksensa.

## Hyvinvoinnin osatekijät

Meillä käydystä taloukasvua kritisoivasta keskustelusta saa sellaisen käsityksen, ettei taloukasvu ole luonut hyvinvointia. Aidon kehityksen indikaattorin (genuine progress indicator, GPI) mukaan suomalaisten hyvinvointi on viime vuosikymmeninä laskenut. GPI mittaa hyvinvointia yksityisellä kulutuksella ja investoinneilla, lisää näihin muun muassa kotitalousten arvon ja vähentää niistä rikollisuuden, liikenneonnettomuuksien ja ympäristöongelmi-

\* Artikkelin perustuu Palkansaajien tutkimuslaitoksen 40-vuotisjuhlaseminaarissa 22.11.2011 pidettyyn esitelmään.

Taulukko 1. Bruttokansantuote henkeä kohden ja hyvinvoinnin osatekijöitä

	1990	2010	2010/1990
Bruttokansantuote henkeä kohden (euroa*)	21 624	29 255	1,35
Yksilöllinen kulutus henkeä kohden (euroa*)	14 979	19 552	1,31
Käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin (prosenttia)	20,2	26,6	1,34
Vuotuinen työaika työllistä kohden (tuntia)	1 769	1 677	0,95
Vastasyntyneen elinajanodote (vuosia)	75	80	1,07

\* viitevuoden 2000 hintoihin

Lähde: Tilastokeskus

en aiheuttamia haittoja. Sen mukaan hyvinvointi oli korkeimmillaan vuonna 1989, mutta on nyt pudonnut 1970-luvun tasolle (Hoffrén ja Rättö 2009).

Näin huonosti ei Suomelle ole kuitenkaan voinut oikeasti käydä. Tehdäänpä yksinkertainen laskelma. Tarkastellaan satunnaisesti valittua henkilöä, jolle tarjotaan mahdollisuutta elää uudelleen joko vuosi 1990 tai 2010 tietämättä kuitenkaan etukäteen, kuka hän olisi – nuori vai vanha, terve vai sairas, rikas vai köyhä – vaan että hänen henkilöllisyytensä arvottaisiin aivan kuten syntymässäkin käy. Valinta on siis tehtävä tietämättömyyden verhon takaa. Kumman vuoden hän valitsisi?

Vastaus riippuu tietenkin siitä, mitä tekijöitä hyvinvointiin luetaan ja mikä paino niille annetaan. Kulutus on toimintaa, jolla ihmiset tyydyttävät tarpeitaan. Se on siksi hyvinvoinnin keskeisin osatekijä. Taulukko 1 paljastaa henkeä kohden lasketun yksilöllisen kulutuksen olleen Suomessa vuonna 2010 määrältään 31 prosenttia korkeampi kuin vuonna 1990. Yksilölliseen kulutukseen luetaan kotitalouksien kulutuksen lisäksi sellaiset julkiset kulutusmenot, jotka kohdistuvat yksilöllisiin palveluihin kuten koulutukseen ja terveydenhuoltoon.

Vapaa-aikaan ja kotityöhön oli myös käytettävissä enemmän aikaa, sillä vuotuinen työaika

työntekijää kohden oli 5 prosenttia lyhyempi. Jos henkilöllisyyden arvonnassa kaikki iät vastasyntyneestä sataan vuoteen ovat yhtä todennäköisiä, säilyy satunnaisesti valittu henkilö vuoden 2010 hengissä 5 prosenttiyksikköä suuremmalla todennäköisyydellä kuin vuoden 1990. Vastasyntyneen elinajanodote kuvaa nimittäin tätä todennäköisyyttä.

Vain eriarvoisuuden osalta asiat olivat taulukon 1 mittareilla huonommin vuonna 2010 kuin vuonna 1990. Käytettävissä olevien tulojen Gini-kertoimella arvioitu riski tulla arvoiksi joko keskimääräistä rikkaammaksi tai köyhemmäksi olisi suurempi. Se, kuinka paljon tämä seikka valinnassa painaa, riippuu suhtautumisesta riskiin, mitä on vaikea saada selville suoraan kysymällä.

Ajatellaan siksi, että tämä henkilö pitää vuotta 2010 parempana kuin vuotta 1990, ja kysytään, kuinka paljon hän olisi valmis enintään maksamaan vuoden 2010 kulutuksessa siitä, ettei joutuisi vuoteen 1990. Vaihtoehtoisesti voidaan kysyä, kuinka paljon hänen vuoden 1990 kulutustaan pitäisi vähintään lisätä, jotta hän hyväksyisi vuoden 1990. Vuodet 2010 ja 1990 tehdään näin arvonnassa yhtä hyväksi odotettavissa olevan hyvinvoinnin näkökulmasta. Vastaus kertoo suoraan, kuinka paljon hyvinvointi on kasvanut kulutuksen avulla mitattuna.

Ongelma on siinä, ettei kyselyä voi toteuttaa käytännössä. Taloustieteessä on tapana edetä siten, että kiinnitetään kuvitteellisen henkilön preferenssejä kuvaava funktio talusteorian avulla ja arvioidaan sen parametrit tilastotietojä käyttäen. Kysely tehdään siten kuvitteellisesti teorian asettamassa viitekehikossa olettaen, että arvostukset paljastuvat kulutusta ja sen jakautumista sekä tehtyjä työtunteja koskevista havainnoista. Tulokset riippuvat tietenkin siitä, miten preferenssit määritellään. Samalla kuitenkin opitaan, kuinka herkkiä tulokset ovat oletusten suhteen.

Seuraavassa jaksossa esitetty laskentamenetelmä antaa tulokseksi, että suomalaisten keskimääräinen hyvinvointi oli 49 prosenttia korkeampi vuonna 2010 kuin vuonna 1990. Koska bruttokansantuotteen määrä asukasta kohden oli vain 35 prosenttia suurempi, on hyvinvointi kasvanut elintaso nopeammin. Bruttokansantuote on näin ollen hyvinvoinnin epätarkka mittari, mutta ei siitä syystä, että se yliarvioi hyvinvointia, vaan siitä syystä, että se aliarvioi sitä.

Aidon kehityksen indikaattori (GPI) antaa virheellisen kuvan hyvinvoinnin kehityksestä siitä yksinkertaisesta syystä, että se ei mittaa hyvinvointia. Siinä yhdistetään hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen osatekijöitä epäjohtomukaisella tavalla (Neumeyer 2004, Stiglitz, Sen ja Fitoussi 2010: 66–67). Hyvinvointi syntyy siitä, miten yhteiskunta käyttää varallisuuttaan kunakin hetkenä. Se on siten varallisuuden luomaa tuottoa. Kestävä kehitys on puolestaan silloin, kun varallisuus ei vähene ajan kuluessa. Hyvinvointia ja kestävyyttä ei siksi pidä yhdistää samaan mittariin. Synteettisenä indikaattorina GPI ei myöskään perustu hyvinvointiteoriaan (Fleurbaey 2009).

## Menetelmä

Hyvinvoinnin mittaamiseen käytetään Jonesin ja Klenow'n (2011) menetelmää, jolla he vertasivat hyvinvointia eri maissa ja eri aikoina. Eri aikaan eläneillä ihmisillä on varmaankin ollut erilaiset preferenssit, mutta verrattaessa hyvinvointia eri vuosina on preferenssit vakioitava aivan samaan tapaan kuin tulotasojä vertailtaessa vakioidaan hyödykkeiden hinnat. Tarkastellaan siksi kuvitteellista henkilöä, jonka preferenssejä kuvataan yksinkertaisella hyötyfunktiolla

$$u(C, L) = \alpha + \log C + v(L),$$

jossa  $C$  on vuotuinen kulutus ja  $L$  vapaa-aika (ml. kotityöt). Hyöty on siten logaritminen kulutuksen suhteen ja riippuu vapaa-ajasta funktion  $v(L)$  osoittamalla tavalla.  $\alpha$  on parametri, jonka merkitys selviää jäljempänä.

Kuvitellaan henkilön joutuvan arpajaisiin, jossa arvotaan hänen ikänsä sekä kulutustasonsa, jotka oletetaan toisistaan riippumattomiksi. Vapaa-aika jätetään arvonnan ulkopuolelle, jolloin sitä oletetaan olevan kaikilla sama määrä käytössään. Ikää arvottaessa pidetään kaikkia ikäjä nollasta sataan vuotta yhtä todennäköisinä. Silloin vastasyntyneen elinajanodote  $e$  kuvaa henkilön todennäköisyyttä elää koko vuoden ja siten nauttia kulutuksesta ja vapaa-ajasta. Kulutuksen oletetaan noudattavan log-normaali-kaumaa, jonka parametrit saadaan kulutusta koskevista tilastoista. Kun kuoleman hyöty skaalataan nollassi, on hyödyn odotusarvo

$$V(e, c, L, \sigma) = e(\alpha + \log c - \sigma^2/2 + v(L)),$$

jossa  $c$  on kulutuksen odotusarvo ja  $\sigma$  on kulutuksen logaritmin keskihajonta.

Ajatellaan, että henkilö arvotaan elämään satunnaisesti valittuna joko vuoden  $t$  tai  $T$  ( $t < T$ ) ja kysytään, kuinka paljon hänen kulutustaan vuonna  $T$  olisi skaalattava, jotta hänen olisi indifferentti näiden kahden vuoden kesken. Näin saadaan arvio siitä, kuinka paljon henkilö on valmis maksamaan siitä, ettei joutuisi vuoteen  $t$ :

$$V(e_T, c_T/\lambda_{EV}, L_T, \sigma_T) = V(e_t, c_t, L_t, \sigma_t).$$

Mittari  $\lambda_{EV}$  on kysyntäteoriasta tuttu ekvivalentti variaatio. Vastaavasti voidaan kysyä, kuinka paljon hänen vuoden  $t$  kulutustaan olisi lisättävä, jolloin saadaan hyvinvoinnin kasvulle toinen mittari eli kompensoiva variaatio  $\lambda_{CV}$ :

$$V(e_T, c_T, L_T, \sigma_T) = V(e_t, \lambda_{CV} c_t, L_t, \sigma_t)$$

Tavanomainen menettely on soveltaa hyvinvoinnin arviointiin näiden mittareiden geometrista keskiarvoa.

Jonesin ja Klenow'n menetelmä on pelkistetty ja kieltämättä altis monenlaiselle kritiikille. Sen vahvuus on kuitenkin yksinkertaisuudessa. Se perustuu vain muutamaankin yleisesti saatavissa olevaan makrotason muuttujaan. Sen avulla hyvinvoinnin kasvun voi myös osittaa tekijöihinsä. Ekvivalentin variaation voi nimittäin purkaa muotoon

$$\log \lambda_{EV} = \log c_T - \log c_t - (\sigma_T^2 - \sigma_t^2)/2 + v(L_T) - v(L_t) + ((e_T - e_t)/e_t)(\alpha + \log c_t - \sigma_t^2/2 + v(L_t)).$$

Yhtälön oikean puolen ensimmäinen tekijä kuvaa kulutuksen kasvun, toinen eriarvoisuuden lisääntymisen, kolmas vapaa-ajan kasvun ja viimeinen elinajanodotteen pitenemisen vaikutuksen hyvinvoinnin kasvuun vuodesta  $t$  vuo-

teen  $T$ . Elinajanodotteen pidentymisen kontribuutio saadaan kertomalla sen suhteellinen muutos elämän arvolla, jota mitataan periodin  $t$  hyvinvoinnilla. Vastaava hajotelma voidaan tehdä myös mittarille  $\lambda_{CV}$ . Se on muiden tekijöiden osalta sama kuin edellä, mutta elinajanodotteen muutos painotetaan vuoden  $T$  hyvinvoinnilla.

Hyvinvoinnin kasvu voidaan jakaa tällä tavoin osatekijöihinsä vain, kun hyöty oletetaan kulutuksen logaritmisiksi funktioiksi. Sen kustannuksena on, että eriarvoistumisen kontribuutiolle annetaan samalla suhteellisen vähäinen paino laskelmassa.<sup>1</sup> Oletuksen merkitys saadaan selville laskemalla hyvinvoinnin mitta-  
reita myös sellaisista hyötyfunktioista, joissa eriarvoistumista painotetaan voimakkaammin.

## Tulokset

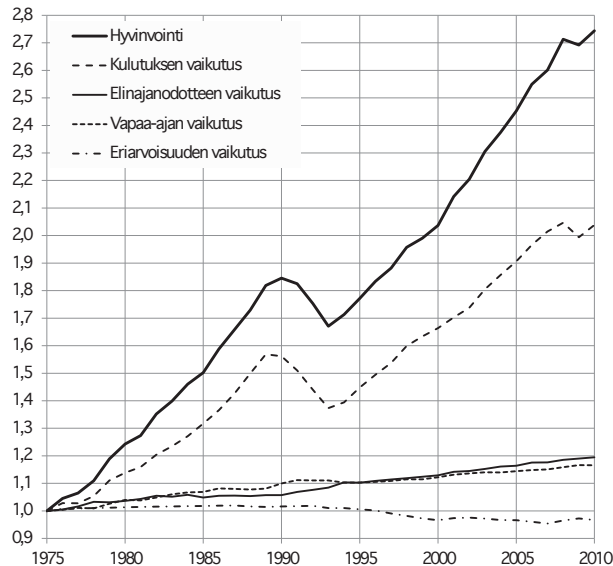
Kuvio 1 esittää laskelman tulokset ajanjaksolle 1975–2010. Muuttujat on esitelty jo edellä taulukossa 1, ja niiden aikasarjat ovat liitteessä 1. Jokaista vuotta verrataan kerrallaan vuoteen  $T = 2010$ , ja tulokset esitetään indekseinä, joiden perusvuosi on 1975.

Kuvion 1 laskelma on tehty hyvinvoinnin kasvuhajotelman avulla. Hyvinvointi on kasvanut 2,7-kertaiseksi. Valtaosa siitä on tullut kulutuksen kontribuutiona, mikä ei ole yllättävää, sillä kulutus on toimintaa, jolla ihmiset tyydyttävät tarpeitaan. Yksilöllinen kulutus henkeä kohden on kaksinkertaistunut.

Eriarvoistumisen merkitys on laskettu olettamalla, että kulutus on jakautunut ihmisten kesken samalla tavoin kuin käytettävissä olevat

<sup>1</sup> Logaritmisesta hyötyfunktioista laskettu suhteellisen riskiaversion kerroin on arvoltaan yksi. Taloustieteen malleissa sen vaihteluväli on yleensä 1–2.

Kuvio 1. Hyvinvoinnin kehitys ja sen osatekijöiden kontribuutiot vuosina 1975–2010 (indeksejä, 1975 = 1)



tulot. Laskelmassa käytetty eriarvoistumisen mittari  $\sigma$  on voitu näin ollen arvioida Gini-kertoimen avulla. Liitteestä 1 näkyy, miten tuloerot supistuivat 1990-luvun puoliväliin saakka, mikä lisäsi hyvinvointia. Sen jälkeen ne ovat kasvaneet, mutta vaikutus hyvinvointiin on ollut vähäinen siitä syystä, että logaritminen hyötyfunktio antaa eriarvoistumiselle pienen painoarvon.

Lisääntyneen vapaa-ajan merkityksen arvioimiseksi on spesifioitava funktio  $v(L)$ . Vapaa-aika on laskettu käänteisesti tehtyjen työtuntien kautta. Työn tarjonnan palkkajousto on oletettu vakioksi, ja kulutuksen ja vapaa-ajan vaihtosuhte on kalibroitu hyödyn maksimoinnin ensimmäisen kertaluvun ehdosta muuttujien vuoden 2010 arvoja käyttäen.<sup>2</sup> Näin laskettu

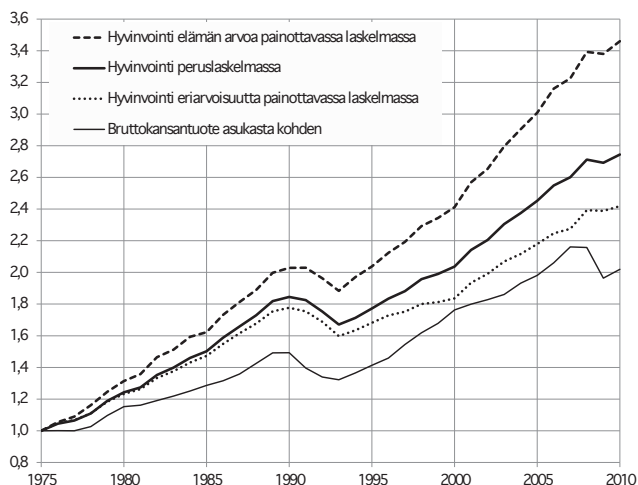
vapaa-ajan ja kotityön kontribuutio hyvinvoinnin kasvuun on kuvion 1 mukaan kasvanut 1,2-kertaiseksi tarkastelujaksolla.

Lopuksi on arvioitava pidentyneen elinajan vaikutus. Liitteen 1 mukaan vastasyntyneen elinajanodote on kasvanut 8 vuodelta vuodesta 1975 vuoteen 2010. Hyvinvointivaikutuksen laskemiseksi olisi tiedettävä, mikä on yhden lisäelinvuoden arvo keskimääräiselle suomalaiselle. Olisi siis tiedettävä ihmiselämän arvo, jotta hyötyfunktion parametri  $\alpha$  saadaan arviotua.

Laskelmassa oletetaan, että 40-vuotiaan suomalaisen jäljellä olevan elämän arvo oli 1,9 miljoonaa euroa vuonna 2010, siis vajaat 50 000 euroa per vuosi. Liikennevirasto käyttää tätä lukua ihmishengen hintana laskiessaan liikenneonnettomuuksien kustannuksia (Tervonen ja Ristikartano 2010). Arvio on kieltämättä karkea, mutta hyvinvointilaskelmia on helppo

<sup>2</sup> Menetelmästä ks. Jones ja Klenow (2011). Työn tarjonnan Frisch-joustoksi on oletettu 0,3 ja rajaveroasteeksi 45 prosenttia.

Kuvio 2. Bruttokansantuote asukasta kohden ja hyvinvoinnin vaihtoehtoisia kehitysarvioita (indeksejä, 1975 = 1)



tehdä mille tahansa elämän arvon estimaatille. Hyvinvointi kasvaa elinajanodotteen pidentyessä sitä nopeammin, mitä suurempi arvo elämälle annetaan.<sup>3</sup> Elinajanodotteen pidentyminen on lisännyt hyvinvointia yllättävän vähän. Sen kontribuutio on kasvanut 1,2-kertaiseksi.

Yhteenvetona voi todeta tulonjaon eriarvoisuuden kasvun hidastaneen hyvinvoinnin kasvua, mutta erityisesti kulutuksen kasvu mutta myös vapaa-ajan lisääntyminen ja elinajanodotteen pidentyminen ovat enemmän kuin kompensoineet sen vaikutuksen.

Tarkastelua voi tietenkin arvostella siitä, että laskelmat ovat herkkiä valittujen parametrien arvojen suhteen. Tämä pitää paikkansa eräiden mutta ei kaikkien muuttujien osalta. Vapaa-ajan vaikutus ei juuri muutu sen arvosta tehtävien oletusten muuttuessa. Laskelmat ovat

kuitenkin herkkiä sekä eriarvoisuudelle annetun painon että elämän arvon suhteen. Tehdään siksi kaksi vaihtoehtoista laskelmaa, jotka on esitetty kuviossa 2.

Ensimmäisessä oletetaan, että eriarvoisuudelle annetaan suurempi paino soveltamalla laskelmassa sellaista hyötyfunktioita, jossa suhteellisen riskiaversion kerroin saa arvon kaksi. Kuviossa 1 esitettyssä peruslaskelmassa se on vain yksi. Toisessa oletetaan, että elämän arvo kaksinkertaistetaan peruslaskelmaan verrattuna. Tulokset muuttuvat odotetulla tavalla. Eriarvoisuutta painottavassa laskelmassa hyvinvointi kasvaa tarkastelujaksolla vain 2,4-kertaiseksi. Se on kuitenkin suurempi kuin elintason kasvu, sillä henkeä kohden laskettu bruttokansantuote kasvoi vain kaksinkertaiseksi. Tässäkin laskelmassa siis elintason kasvu aliarvioi hyvinvoinnin kehitystä. Elämän arvoa painottavassa laskelmassa hyvinvointi kasvaa puolestaan 3,4-kertaiseksi.

<sup>3</sup> Amerikkalaisissa tutkimuksissa arviot elämän tilastollisesta arvosta vaihtelevat kahdesta 7,5 miljoonaan dollariin (Jones ja Klenow 2011).

## Johtopäätöksiä

Tässä artikkelissa tehtyjen laskelmien mukaan suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on toiminut sillä tavoin kuin hyvinvointiyhteiskunnan pitääkin: kansalaisten keskimääräinen hyvinvointi on kasvanut tuloja nopeammin. Kulutus on kasvanut samaa tahtia tulojen kanssa, vapaa-ajan määrä on pidentynyt työajan lyhentymisen myötä ja elinajanodotteella arvioitu terveys on kohentunut. Nämä ovat yhdessä enemmän kuin kompensoineet tuloerojen kasvun vaikutuksen. Bruttokansantuote ei siten välttämättä yliarvioi hyvinvointia, kuten usein väitetään, vaan se pikemminkin aliarvioi sitä.

Hyvinvointia on mitattu virtasuureena, eikä kantaa ole otettu sen kestävyYTEEN. Perustellusti voi kuitenkin väittää, että hyvinvointimme on nyt parempi kuin koskaan ennen, mutta todennäköisesti kuitenkin huonompi kuin tulevien sukupolvien hyvinvointi. Talouskasvu on nimittäin ollut siinä mielessä kestävä, että ympäristömme tila on parantunut (Syke 2008). Tuleville sukupolville jää myös enemmän sekä aineellista että henkistä pääomaa kuin mitä nykyinen sukupolvi on perinyt (Pohjola 2011a).

Tästä ei tietenkään seuraa, että kaikki voivat hyvin, sillä tuloeroilla mitattu eriarvoisuus on kasvanut. Havainto pitää paikkansa satunnaisesti valitun suomalaisen – esimerkiksi vielä syntymättömän lapsen – näkökulmasta. Suomi on nyt parempi paikka syntyä kuin koskaan ennen.

Tehtyjä laskelmia voi kritisoida monilta osin. Ne perustuvat varsin pelkistettyyn teoriaan ja makrotason tilastotietoihin, eikä niillä voi ottaa kantaa eriarvoisuuden muihin tekijöihin

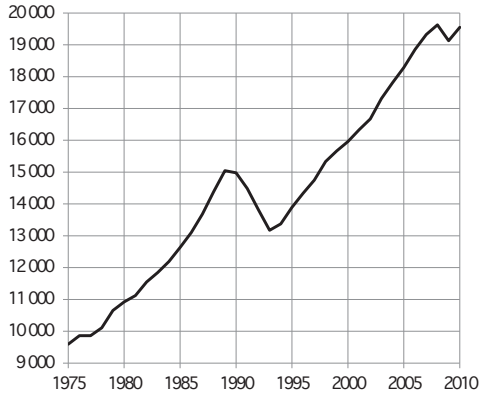
kuin tuloihin. Terveyspalvelujen tiedetään olevan ylellisyshyödykkeitä. Niiden osuus tuloista kasvaa tulotason noustessa. Tarkastelu pitäisi siksi laajentaa sekä terveyspalvelujen että vapaa-ajan jakautumiseen ihmisten kesken. □

## Kirjallisuus

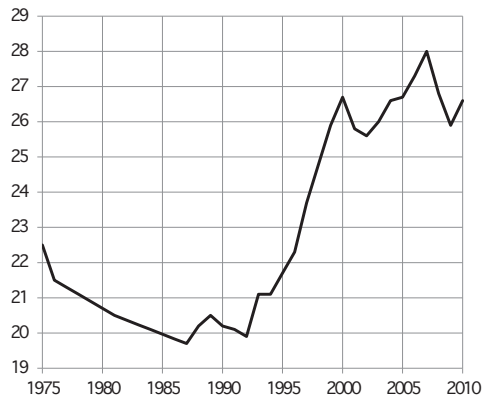
- Hoffrén, J. ja Rättö, H. (2009), ”GPI hinnoittelee taloudellisen hyvinvoinnin”, *Tieto&trendit* 2/2009: 46–47.
- Fleurbay, M. (2009), ”Beyond GDP? The quest for a measure of social welfare”, *Journal of Economic Literature* 47: 1029–1075.
- Fleurbay, M. ja Gaulier, G. (2009), ”International Comparisons of Living Standards by Equivalent Incomes”, *Scandinavian Journal of Economics* 111: 597–624.
- Jones, C. I. ja Klenow, P.J. (2011), ”Beyond GDP? Welfare across Countries and Time”, käsikirjoitus, <http://www.stanford.edu/~chadj/papers.html#rawls>.
- Neumayer, E. (2004), ”Sustainability and well-being indicators”, UNU-Wider Research Paper 2004/23.
- Pohjola, M. (2011a), ”Kansantuote, hyvinvointi ja kestävä kehitys”, *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 107: 17–29.
- Pohjola, M. (2011b), ”Kasvukauden tilinpäätös”, *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 107: 274–290.
- Stiglitz, J.E., Sen, A. ja Fitoussi, J.-P. (2010), *Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*, <http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr>.
- Syke (2008), *Suomen ympäristö tila 2008, Suomen ympäristökeskus*, <http://www.ymparisto.fi/ymparistontila2008>.
- Tervonen, J. ja Ristikartano, J. (2010), *Tieliikenteen ajokustannusten yksikköarvot 2010*, Liikenneviraston ohjeita 21/2010. Helsinki: Liikennevirasto. Liite 1. Aineisto (lähde: Tilastokeskus)

*Liite 1. Aineisto*

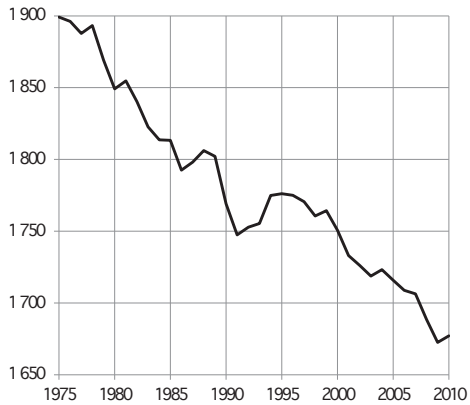
*Yksilöllinen kulutus  
(euroa vuitevuoden 2000 hintoihin)*



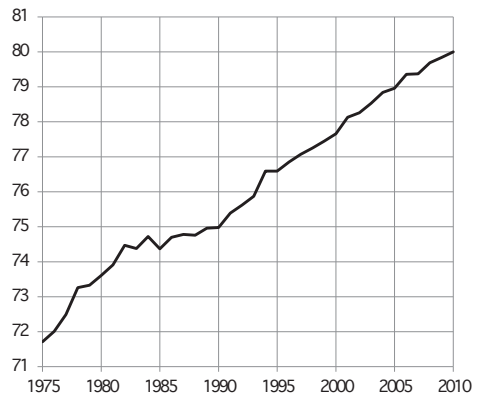
*Käytettävissä olevien tulojen Gini-kerroin*



*Vuotuinen työaika (tuntia)*



*Vastasyntyneen elinajanodote (vuosia)*



*Lähde: Tilastokeskus*